

Lež, která se vymkla kontrole

Případ Lisa: Jak Kreml se lživou propagandou naboural

Lenka Víchová

Seniorní analytička programu Kremlin Watch

Roman Máca

Analytik programu Kremlin Watch

Think-tank Evropské hodnoty je nevládní odborná instituce bránící liberální demokracii.

Kremlin Watch je strategický program think-tanku Evropské hodnoty, který má za cíl rozkrývat a čelit jednotlivým nástrojům ruské hybridní války zaměřené proti liberálně demokratickému systému.

- Vyfabrikovaný příběh o údajně znásilněné třináctileté dívce v Berlíně ovládl nejen ruskojazyčnou komunitu v Německu a mediální svět Ruské federace.
- Jako bumerang se vrátil na německou národní úroveň, kde způsobil podobný efekt jako dokument o srpnových událostech z roku 1968 v ČR, který odvysílal kanál Rossia 1.
- Tento případ však byl o to složitější, že ruská dezinformační kampaň aktivně zasahovala do vnitřních záležitostí Německa.
- Nehledě na výsledky šetření ze strany německých orgánů tento příběh žije v ruském mediálním prostoru vlastním životem. Výsledky vyšetřování i omluva samotné dívky jsou v ruských médiích prezentovány pouze jako snaha zamést případ pod koberec.
- Tato kauza dezinformační kampaně měla i konkrétní dopady - došlo k vyprovokovaným demonstracím v Německu.
- Výsledkem byla i diplomatická roztržka na úrovni ministrů zahraničí Německa a Ruské federace.

1. Úvod

11. ledna 2016 na cestě do školy mizí třináctiletá dívka. Ztratila se na třicet hodin, po dobu kterých měla být znásilňována muži z Blízkého východu. Druhý den se sama vrací domů. Rodiče přichází s verzí o únosu.

Příběh únosu a znásilnění 13leté dívky Lízy jako první přinesl portál genosse.su v [článku](#) pod názvem „V Berlíně migranti znásilnili třináctiletou dívku! – informace Mezinárodního konventu ruských Němců ve městě Berlín“. Portál nese podtitul „web sovětských Němců“. Slovo *genosse* znamená v němčině soudruh a samotný portál je umístěn na doméně .su, tedy Soviet Union.

В Берлине мигранты изнасиловали 13-летнюю девочку! - информация Международного конвента российских немцев г.Берлин

Девочку затащили в машину, завязали глаза и увезли. Её зверски насильовали в неизвестном помещении около 30 часов, после чего опять вывезли и бросили полуживую в одном из берлинских районов. Сейчас девочка в больнице в шоковом состоянии и лишь твердит, что над ней издевалось не менее пяти парней арабского происхождения.

V článku je uvedeno:

Dívku zatáhli do auta, zavázali jí oči a odvezli. Na neznámém místě ji kolem třiceti hodin bestiálně znásilňovali. Následně ji odvezli a polomrtvou vyhodili v jedné z berlínských čtvrtí. Nyní se otřesená dívka nachází v nemocnici a tvrdí, že jí toto způsobilo nejméně pět mužů arabského vzhledu.

V článku jsou dále zmíněny i události z 31. prosince 2015, ke kterým došlo v Kolíně nad Rýnem.

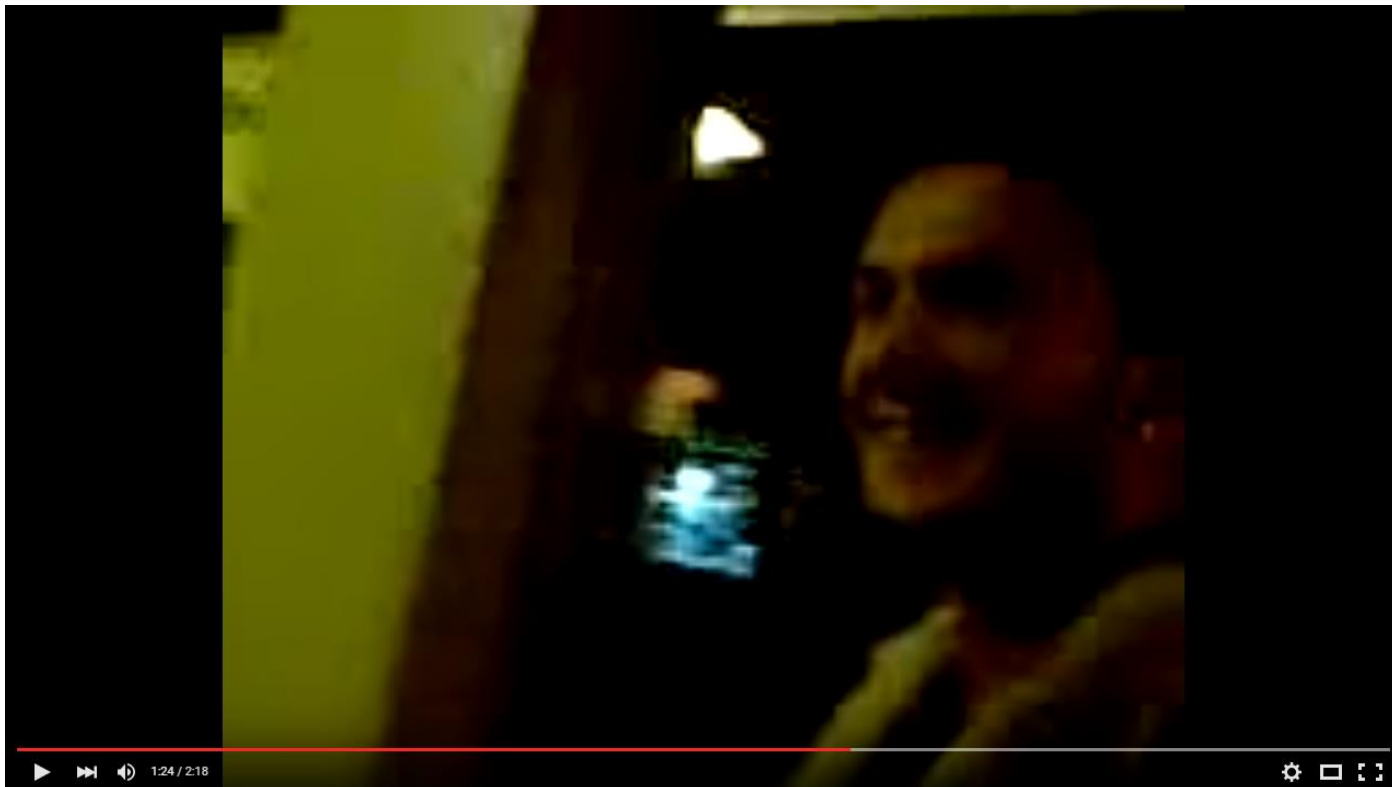
Případ znásilněné dívky přitáhl pozornost korespondenta ruského státem ovládaného Prvního kanálu (nejpopulárnější ruská televizní stanice) Ivana Blagoje, který jej ve své [reportáži](#) převyprávěl po svém. Proti Ivanu Blagojovi posléze německý právník Martin Luithle podal trestní oznámení za šíření nenávisti a propagandy ([zdroj](#)).

Moderátorka, která reportáž uvádí, mluví o tom, že v Německu „migranti začali znásilňovat nepnoleté“ a o „zavedení nového pořádku v Německu“, na který si stěžují občané země v souvislosti s beztrestností migrantů. Teta dívky, která v reportáži vystupuje, vypráví, že důvěřivá dívka sedla k muži do auta dobrovolně s tím, že ji odveze do školy. Podle informací portálu genosse.su byla do auta zatažena násilím. Nesouhlasí rovněž počet násilníků. Podle první informace se jednalo o pět, podle tety o tři muže.

V prvním i druhém případě násilníky měli být migranti. V reportáži se rovněž objevují záběry z demonstrace místní ruskojazyčné diaspory, kde dotázaní účastníci znají dívku osobně. Její strýc uvádí, že policie na Lízu vyvíjí nátlak s cílem přinutit ji vypovědět, že ke všemu došlo z její vůle. Podle Ivana Blagoje německá policie odmítá hledat pachatele a snaží se dívku zmanipulovat. Vyjádření německé policie v reportáži chybí, protože její natáčení probíhalo o víkendu. Reportáž obsahuje také video sdílené skupinou Anonymous, ve kterém se jeden z „nových Němců“, který se už stihl integrovat, chlubí přátelům, že společně s několika jinými muži znásilnili nepnoletou dívku.

Jenže video s údajným přiznáním pachatelů nachází iniciativa Stop Fake, která se zabývá odhalováním dezinformací. Stop Fake ve svém [šetření](#) odhaluje, že [video](#) pochází ze sociální sítě YouTube a bylo na ni nahráno v roce 2009.

Türken sprechen offen über eine Vergewaltigung

ArischeFront

Odebírat 22

23 023

+ Přidat do Sdílet ... Další

46 44

Nahráno 19. 9. 2009

Türken sprechen offen über eine Vergewaltigung ! Wurden diese "Kulturbereicherer" zur Rechenschaft gezogen ? Ich glaube nicht !
Mehr Infos auf <http://forum.deutsche-armee.com>

Mezitím v Německu probíhají další demonstrace. 18. ledna svolává extremistická nacionalistická strana NDP ([zdroj](#)) demonstraci v Berlíně. Státní tisková agentura RIA Novosti informuje o demonstraci, kterou organizuje Mezinárodní konvent ruských Němců proti násilí ze strany migrantů. Před budovou kancléřství se jí účastnilo zhruba 700 lidí. Na místě byla i ruská státní televize RT. Účastníci demonstrace jsou přesvědčeni o tom, že k únosu a znásilnění skutečně došlo ([zdroj](#)). Demonstrace se konala i v Kolíně nad Rýnem. RIA Novosti přináší [reportáž](#) „Občané Kolína vyšli s ruskými vlajkami na mítink kvůli incidentu s dívkou v Berlíně“.

(0:50 / 5.24Mb / просмотр видео: 2285)

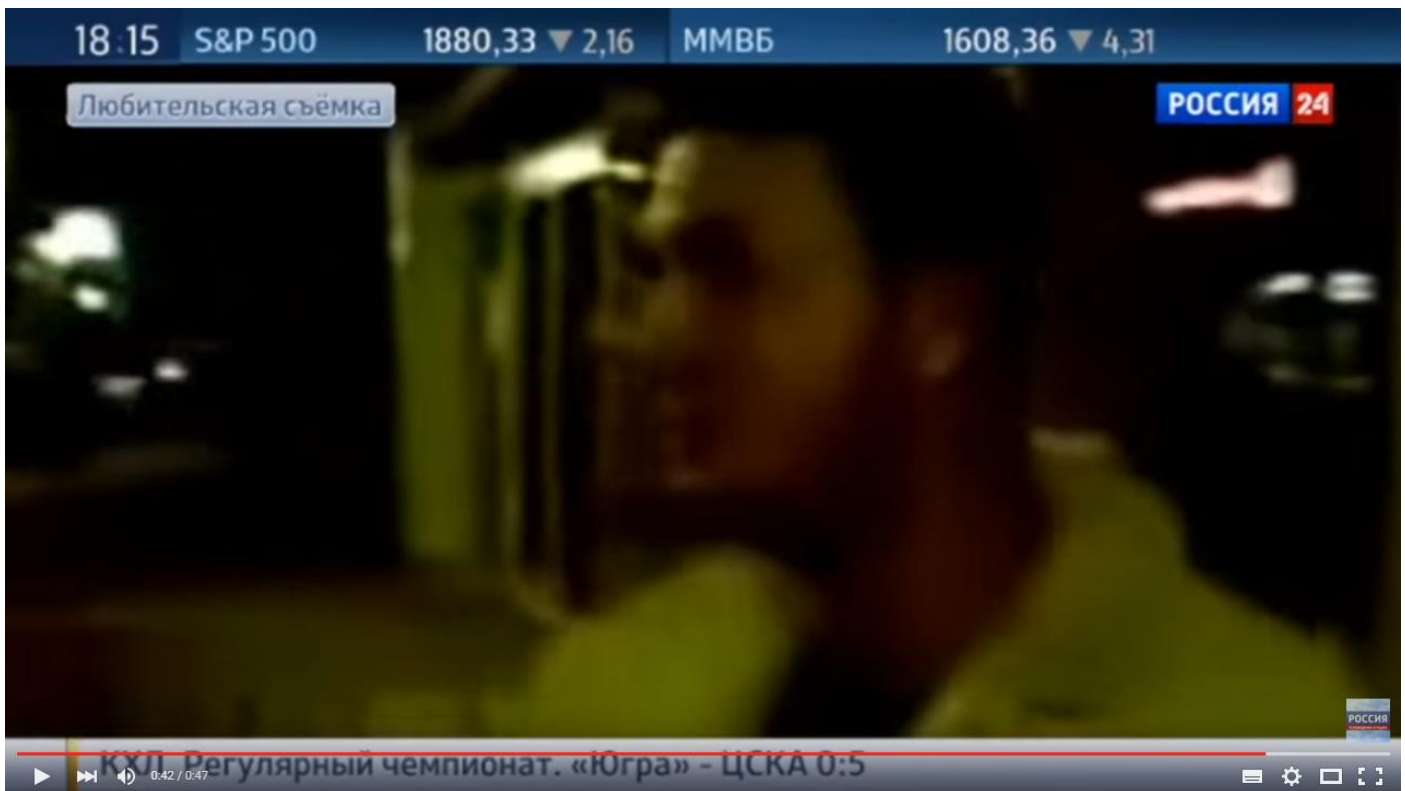
Ruptly

Кельнцы с флагами РФ вышли на митинг из-за инцидента с девочкой в Берлине

2. Ohlasy v ruském mediálním prostoru

Reportáž Prvního kanálu je doslova katapultována do ruského mediálního prostoru, který v podstatě celý zaplavuje.

Státní kanál Rossia 24, který je součástí holdingu VGTRK – Všeruská státní televizní a rozhlasová společnost, přináší [zprávu](#), ve které jsou přejaty informace z článku na webu genosse.su, a opět ukazuje několik let staré video o přiznání se ke znásilnění. Na svém oficiálním YouTube kanálu reportáž nazývá „Skupinové znásilnění v Berlíně: dívku z ruskojazyčné rodiny unesli u stanice metra“.

Групповое изнасилование в Берлине: девочку из русскоязычной семьи похитили у метро

Россия 24

Stanice REN TV, která stejně jako První kanál spadá do holdingu Národní mediální skupina, na svém oficiálním YouTube kanálu přináší [reportáž](#) „Německo nespěchá vyšetřit znásilnění ruské dívky v Berlíně“. Reportáž informuje o protestech v různých německých městech. Přináší také rozhovor s předsedou Mezinárodního konventu ruských Němců Henrichem Groutem, který tentokrát už mluví o tom, že dívka dobrovolně nasedla do auta k muži, který jí nabídl odvoz. Počet pachatelů se v reportáži vyšplhal na šest osob. Zmiňuje se nátlak policie na dívku a porušení procesuálních pravidel. K výslechu Lízy mělo dojít bez přítomnosti rodičů i advokáta. „Vymlátili z ní ta slova,“ zní na demonstraci. Dále se mluví o tom, jak muslimští běženci, kteří ve své většině nepochází ze zemí zasažených válečným

konfliktem, utiskují křesťanské běžence. Reportáž je ukončena slovy: „Policie v Evropě považuje trestání migrantů za nehumánní.“

Příběh Lízy se šíří v tištěných a online médiích. Je prezentován jako příběh pravdivý s tím, že německá policie se v duchu „nových pořádků“ snaží tento trestný čin zamést pod koberec.

Германия не торопится расследовать изнасилование русской девочки в Берлине

REN TV | Новости

REN TV vzbudila zájem napříč Evropou již dříve rozhovorem s německým imámem, ve kterém imám údajně pronesl, že si ženy za silvestrovské útoky v Kolíně mohou samy. Toto tvrzení vyvolalo bouřlivé emoce napříč Evropou. Bez dalšího ověření tuto zprávu přejímají i česká média, nař. tn.nova.cz ([zde](#)), novinky.cz ([zde](#)) a Parlamentní listy ([zde](#)). Posléze imám v [rozhovoru](#) pro express.de uvádí, že REN TV jeho tvrzení překroutila.

Zcela v ruském duchu o případu Líza informují i některá česká média, jako např. portál prvnizpravy.cz, který [zprávu](#) opírá pouze o informace pocházející z ruských novin Komsomolskaja pravda a z portálu vesti.ru (součást holdingu VGTRK). Vyjádření německé strany v článku uvedeno není.

V textu je např. uvedeno:

Jsou pobouřeni flagrantním zneužitím 13leté dívky z rodiny ruských Němců, a rovněž chováním úřadů. Navzdory skutečnosti, že na internetu je video s přiznáním násilníků, úřady případ uzavřely.

První zprávy tedy opět uvádí jako jeden z důkazů video s přiznáním násilníků z roku 2009. Článek byl publikován 21. ledna 2016. Informace o tom, že se jedná o podvrh, byla zveřejněna 17. ledna 2016. Nejinak se k problematice staví i další proruské portály a také portály tematicky zaměřené proti migrantům/uprchlíkům a proti islámu.

Rozklíčování celé situace přináší přiznání dívky, že si celý únos a znásilnění vymyslela, jelikož se bála jít domů, protože očekávala trest za své špatné chování ve škole, a noc přečkala s kamarádem. Vzhledem k tíže situace dívka podstupuje léčbu na psychiatrické klinice ([zdroj](#)). V hlavních ruských médiích přiznání dívky ale zmíněno není. Noc strávená u kamaráda je prezentována jen jako verze prokuratury. Toto se objevuje např. v [článku](#) RIA Novosti, který zmiňuje, že dívka se nachází pod dohledem psychiatrů, verzi prokuratury o noci strávené u kamaráda, nikoliv však přiznání samotné dívky.

3. Reakce politiků

Po protestech v Německu a odvysílaných reportážích ruských médií se 26. ledna 2016 k situaci vyjádřil i ruský ministr zahraničních věcí Sergej Lavrov, který Lízou nazývá „naší dívkou Lízou“, popřípadě „občankou Ruské federace“, o osud které má Rusko přirozený zájem. Lavrov ve svém vystoupení prohlásil, že pravda a spravedlnost musí vyjít na povrch, a vyjádřil naději, že „migrační problémy nepovedou k pokusu politicky korektně zahladit realitu z nějakých vnitropolitických důvodů“ ([zdroj](#)).

Německá odpověď na sebe nenechala dlouho čekat. „Německo je právním státem s nezávislými soudními orgány, kterým může každý občan důvěřovat,“ prohlásila ústy svého mluvčího německá kancléřka Angela Merkelová. „Pokusy zneužít tento případ pro politické cíle jsou nepřijatelné,“ varoval Berlín Moskvu. Ještě tvrdší byl ministr zahraničí Frank-Walter Steinmeier, který varoval Kreml, aby nevyužíval případ pro „politickou propagandu a vměšování se do už tak složité vnitropolitické diskuse o migrantech“ a před pokusy tuto debatu hysterizovat ([zdroj](#)).

K situaci se razantně vyjádřil i předseda spolkového parlamentního zahraničního výboru Norbert Röttgen: „Manipulace a nepravdy jsou známými nástroji, kterých propaganda ruských lídrů využívá“ ([zdroj](#)).

Při komentování reakce německých politiků Sergej Lavrov v jednom z rozhovorů přiznává, že informace o případu Lízy obdržela ruská strana nejdříve od ruskojazyčné menšiny v Německu, tj. z ruských médií. Je tedy možné, že ruská propagandistická mašina přelstila sebe samu. Proti obvinění z vměšování se do vnitřních záležitostí v Německu se Lavrov brání slovy: „My se do vnitřních záležitostí jiných zemí nevměšujeme, ale komentování situace spojené s lidskými právy nemůže nikdo považovat za vměšování se do vnitropolitické situace jiného státu“ ([zdroj](#)).

O pokračujícím sporu mezi ministry dále referuje RIA Novosti ([zdroj](#)).

Ve stejném duchu se k případu vyjadřuje mluvčí ruského ministerstva zahraničí Maria Zacharova, podle které má ruská strana všechny důvody požadovat provedení všestranného, objektivního a operativního

vyšetření tohoto případu. Německo obviňuje ze stíhání ruských novinářů, kteří informovali o incidentu. Podle Zacharové novináři udělali pouze to, co měli udělat – zahájit vyšetřování ([zdroj](#)).

Právě Maria Zacharova se k incidentu vyjadřuje z ruských představitelů nejčastěji. Citují ji např. RIA Novosti v [článku](#) „Zacharova: Ruská federace má právo žádat od Německa údaje o případu třináctileté dívky“.

4. Závěrem

Televizní zprávy v ruských sdělovacích prostředcích se z velké části věnují „katastrofickým“ událostem ze zahraničí. Zejména ze Západu, který zde slouží jako příklad horší alternativy. Pokud v Rusku tyto zprávy mají za úkol konsolidovat obyvatelstvo, jejich dosah mimo území Ruské federace sleduje cíl přesně opačný. Podkopává důvěru obyvatel ve státní instituce, rozděljuje společnost a uvrhuje ji do chaosu. V tomto případě celou situaci umocňuje fakt, že se jedná o případ dítěte, který je zpravidla vnímán citlivěji.

© **Evropské hodnoty z.s. 2016**

Think-tank Evropské hodnoty je nevládní odborná instituce bránící liberální demokracii.

Politikům předkládáme odborná doporučení a systematicky sledujeme a hodnotíme jejich práci. Za základní prvky vysoké politické kultury považujeme aktivní občany, zodpovědné politiky a soudržnou společnost, která sdílí hodnoty svobody a demokracie.

Od roku 2005 se jako nevládní nezisková organizace, která není spojena s žádnou politickou stranou, věnujeme výzkumné a vzdělávací činnosti. Vedle vydávání odborných publikací a komentářů pro média, pořádáme konference, semináře a školení pro odbornou i širší veřejnost. Na svých akcích zprostředkováváme dialog mezi politiky, odborníky, novináři, podnikateli i studenty.

POLITICKÁ KULTURA • ČESKO V EVROPSKÉ UNII • VNITŘNÍ BEZPEČNOST

THINK-TANK EVROPSKÉ HODNOTY

Vlkova 36, 130 00 Praha 3

info@evropskehodnoty.cz

www.evropskehodnoty.cz

facebook.com/Evropskehodnoty